

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1029
Toplantı Tarihi/Sayısı : 30.5.2023/206
Karar Numarası : 2023/475
Başvuran : R. Ö.
Başvuran Vekili : -
Adres :
Muhatap Kurum/Kişi : Kütahya T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın sağlık durumu nedeniyle hayati tehlikesi olmasına rağmen ceza infaz kurumunda tutulmaya devam edilmesinin mağduriyet yaşamasına neden olduğu ve haksız yere suçlanarak hakkında adil yargılama yapılmadığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Kütahya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna 1/7/2021 tarihinde yerleştirildiğini, Kuruma gelmeden önce mesane kanseri nedeniyle 3 kez ameliyat olduğunu, başta hiçbir rahatsızlığı yokken 3 ay sonra 30 kişilik koğuşunun kalabalıklığı, temizlik koşullarındaki eksiklikler ve yaşadığı stres nedeniyle ameliyat yerinin patladığını ve yapay idrar torbası kullanmak zorunda kaldığını, vücudunda idrar torbasına bitişik 7-8 cm genişliğinde bir yırtık olmasına rağmen hastaneye sevk edildiğinde yalnızca yaraları için ilaç verilip gönderildiğini ve bu durumun hayatını riske attığını,

b. İnfaz kurumunda bulunmasında herhangi bir sakınca olmadığını belirten Adli Tıp Kurumu raporuna itiraz ettiğini ancak bir sonuç alamadığını ve tedavisinin yapılmadığını,

c. Suç ortağı olarak belirttiği kişinin sağlık durumu kendisinden daha iyi olmasına rağmen ev hapsine gönderildiğini, kendisinin ise sağlık durumuna rağmen hala ceza infaz kurumunda tutulduğunu, bu durumun hukuki dayanaktan yoksun olduğunu ve hayatını tehlikeye attığını,

ç. Haksız yere suçlandığını ve hakkında adil bir yargılama yapılmadığını iddia ederek mağduriyetinin giderilmesini talep etmiştir.

3. Muhatap Kütahya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu kapatılarak Kütahya T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna taşınmıştır. Muhatap Kütahya T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 20/9/2022 tarihli yazılı görüşte;

a. Hükümlünün Ceza İnfaz Kurumunda kaldığı süre içerisinde başvurusunda iddia ettiği gibi daha önce ameliyat olduğu ve mesane kanseri bölgesinin patladığına dair bir durumun olmadığı,

b. Hükümlü Kuruma girdikten sonra 10/3/2022 tarihinde SBÜ Evliya Çelebi Eğitim ve Araştırma

Hastanesi Genel Cerrahi Polikliniğine götürüldüğü, burada operatör doktor tarafından yapılan muayenesinde “abdominal hernisi var, hastaya şu haliyle cerrahi müdahale planlanmadı, cilt lezyon için fitokrem reçete yazılarak muayenesi tamamlandı” şeklinde değerlendirme yapıldığı ve Kuruma geri getirildiği,

c. Hükümlünün sağlık durumu ile ilgili olarak 8/11/2021 tarihli sağlık kurulu raporunda; “ceza infaz kurumunda kalmasında sakınca yoktur, hayatını yalnız idame ettirebilir, tedavisi il sınırları içinde yapılabilir, hastalık ve engellilik nedeniyle cezasını ertelemeye gerek yoktur” değerlendirmesinin yapıldığı,

ç. Hükümlünün 17/5/2022 tarihinde üroloji polikliniğine götürüldüğü, buradaki tahlillerinde ve muayenesinde aktif enfeksiyon çıkmadığı ve abdominal herni(fıtık) için genel cerrahi görüşünün önerildiği,

d. Adli Tıp Kurumu Başkanlığı 3.İhtisas Kurulu’nun hükümlü hakkındaki 11/5/2022 tarih ve ... karar nolu raporunda; “Hükümlünün 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 16’ncı maddesinin 6. fıkrası kapsamında değerlendirilmediği, hayatını yalnız idame ettirebileceği, yine aynı Kanun’un 16’ncı maddesinin 2. fıkrası kapsamında değerlendirilmediği, tedavisi ve önerilen aralıklarla düzenli poliklinik kontrollerinin sağlanarak cezaevi şartlarında infazına devam edilebileceği, hastalıklarının ilerlemesi veya vasfının değişmesi durumunda son durumunu gösterir sağlık kurulu raporunun gönderilmesi ile yeniden değerlendirilebileceği oy birliği ile karar verilmiştir.” şeklinde karar alındığı,

e. Hükümlü hakkında yapılan tüm sağlık işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmış olduğu ve hükümlünün iddialarının gerçeği yansıtmadığı belirtilmiştir.

4. Başvurana gönderilen 22/9/2022 tarihli yazımızın, kişinin artık ceza infaz kurumunda tutulmadığı gerekçesiyle iade gelmesi sonucu, muhatap Kurum İdaresine başvuranın akıbeti sorulmuş, başvuranın ceza infaz kurumundan serbest bırakıldığı tespit edilmiştir.

5. Başvurandan, 13/2/2023 tarihinde alınan yazılı görüşte başvuru dilekçesindeki iddia ve talepler yinelenmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. Aynı Kanun’un 17’nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma başvuru yapabileceği” belirtilmiştir.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “İhlal kararı” başlıklı 69’uncu maddesinin birinci fıkrasına göre;

“İnceleme ve araştırma sonucunda başvurunun yerinde olduğu kanaatine varılması halinde ihlal kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde anılan görev kapsamında başvuranın iddiaları, konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

10. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasına göre;

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."

11. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), tutuklu ve hükümlülerle ilgili olarak onların korunmasız ve zayıf durumda olduklarını ve en zor şartlarda dahi yetkililerin bu kişilerin fiziksel esenliklerini korumakla sorumlu olduklarını belirtmiştir (*Keenan/Birleşik Krallık*, B.No.27229/95, para.91; *Tarariyeva/Rusya*, B. No: 4353/03, 14/12/2006, para.73; *Vladimir Romanov/Rusya*, B. No: 41461/02, 24/7/2008, para. 57).

12. AİHM ayrıca, Sözleşme'nin tutuklu bir kimsenin sağlık gerekçesiyle serbest bırakılması için hiçbir "genel zorunluluk" getirmediğini ancak doğal olarak ortaya çıkan fiziksel ya da ruhsal rahatsızlıklardan kaynaklanan acının, yetkililerin sorumlu tutulabileceği tutukluluk koşullarından dolayı artması ya da artma riski bulunması hâlinde bu durumun Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamına girebileceğini belirtmektedir (*Mouisel/Fransa*, B. No: 67263/01, 14/11/2002, para. 38-40; *Ürfi Çetinkaya/Türkiye*, B. No: 19866/04, 23/7/2013, para. 88).

13. Başvuran, ilk olarak bulunduğu ceza infaz kurumundaki koşullar sebebiyle ameliyat yerinin patladığını ve yapay idrar torbası kullanmak zorunda kaldığını, suç ortağı olarak belirttiği kişinin sağlık durumu kendisinden daha iyi olmasına rağmen ev hapsine gönderildiğini, kendisinin ise sağlık durumuna rağmen hala ceza infaz kurumunda tutulduğunu, bu durumun hukuki dayanaktan yoksun olduğunu ve hayatını tehlikeye attığını iddia etmiştir. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (f) bendine göre; *"Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin yaşam hakları ile beden ve ruh bütünlüklerini korumak üzere her türlü koruyucu tedbirin alınması zorunludur."* Aynı Kanun'un 105/A maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendine göre; *"(3) Yukarıdaki fıkralarda düzenlenen infaz usulünden; ... b) Maruz kaldıkları ağır bir hastalık, engellilik veya kocama nedeniyle hayatlarını yalnız idame ettiremeyen ve koşullu salıverilmesine üç yıl veya daha az süre kalan hükümlüler, diğer şartları da taşımaları hâlinde yararlanabilirler. Ağır hastalık, engellilik veya kocama hâli, Adli Tıp Kurumundan alınan veya Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenip Adli Tıp Kurumunca onaylanan bir raporla belgelendirilmelidir."* Mezkur Kanun'un söz konusu maddeleri kapsamında hükümlü hakkında Kütahya SBÜ Evliya Çelebi Eğitim ve Araştırma Hastanesince 8/11/2021 tarihli talep üzerine düzenlenen 15/11/2021 tarihli durum bildirir rapor ile Adli Tıp Kurumu Başkanlığı 3.İhtisas Kurulunun 11/5/2022 tarih ve ... karar nolu raporu incelendiğinde, başvuranın hayatını yalnız idame ettirebileceği, tedavisinin ve önerilen aralıklarla düzenli poliklinik kontrollerinin sağlanarak cezaevi şartlarında infazına devam edilebileceği, bu sebeple 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 16'ncı maddesinin ikinci ve altıncı fıkraları

kapsamında değerlendirilmediği, hastalıklarının ilerlemesi veya vasfının değişmesi durumunda son durumunu gösterir sağlık kurulu raporunun gönderilmesi ile yeniden değerlendirilebileceği anlaşılmıştır. Bu kapsamda başvuranın, tedavisinin yapılmadığı yönünde bir delil ortaya koymadığı, hastalığının ceza infaz kurumu şartları nedeniyle kötüleştiğine dair bir sağlık raporunun bulunmadığı, ayrıca hâlihazırda Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 1.Ceza Dairesinin 29/9/2022 tarihli kararı ile kendisinin ceza infaz kurumundan tahliye edildiği tespit edilmiştir. Tüm bu hususlar, AYM'nin kötü muameleye maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emareleri ve delilleri sunmaları gerektiğine ve mağdur olduğunu ileri süren kişilerin olgulara dayanmayan yetersiz açıklamalarının ve iddialarının delillerle desteklenmemesinin kötü muamelenin gerçekliğini şüpheye düşüreceğine dair içtihadı (*Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 45-47) ile birlikte değerlendirildiğinde; muhatap Kurumun kötü muamele teşkil edecek herhangi bir işlem ve eyleminin bulunduğu sonucuna varmak mümkün görünmemektedir.

14. Başvuranın ikinci iddiası haksız yere suçlandığı ve hakkında adil bir yargılama yapılmadığı yönündedir. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 48’inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendine göre; *“Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön inceleme tabi tutulur ve sonucunda (...)Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarıncaya karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı (...) yönlerinden incelenir. Adı geçen Yönetmelik’in 67’nci maddesinin ikinci fıkrasına göre; “Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”* Bu kapsamda başvuranın tutuklu yargılandığı ve daha sonra serbest bırakıldığı ilgili ceza dosyasının henüz sonuçlanmadığı ve yargı organı önünde görülmeye devam edildiği, mezkur Yönetmelik maddeleri gereğince iddiasının kabul edilemez olduğu tespit edilmiştir.

15. Sonuç olarak yukarıda açıklanan nedenlerle, 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 69’uncu maddesinin birinci fıkrası kapsamında başvuruda kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine

başvurulabileceğine,

30/5/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
II. Başkan

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi